

УДК 371:004.9.

Г.М. Лебедь,
викладач,
Херсонський
політехнічний коледж
Одеського
національного
політехнічного
університету
gallale@ ukr.net

ВЕБ-КВЕСТ ЯК ТЕХНОЛОГІЯ КОМПЕТЕНТІСНО ЗОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ ПОЛІТЕХНІЧНИХ КОЛЕДЖІВ

Г.М. Лебедь. Веб-квест як технологія компетентісно зорієнтованого навчання студентів політехнічних коледжів. У статті обґрунтовано доцільність використання веб-квесту як технології компетентісно зорієнтованого навчання студентів у політехнічному коледжі.

G.N. Lebed. Web quest how technology competence oriented education students polytechnic colleges. The article substantiates the feasibility of using a web quest how technology competence oriented education students in polytechnic colleges.

Вступ. В останні роки в усьому світі кардинально змінилась система генерації та передачі знань, а обсяг існуючих знань та інформації багаторазово зріс. На сьогоднішній день, стало неможливо за один раз, навіть за п'ять чи шість років, підготувати людину до професійної діяльності на все життя.

Це пов'язано з тим, що щорічно оновлюється 5 % теоретичних і 20 % професійних знань. Прийнята в США одиниця виміру старіння знань спеціаліста, так званий «період напіврозпаду компетентності» (період зниження компетентності на 50%) у результаті появи нової інформації підтверджує, що за багатьма професіями цей поріг наступає менше ніж через 5 років, тобто в умовах нашої країни, раніше, ніж закінчиться процес навчання у ВУЗі.

Одним з способів вирішення цієї проблеми є перехід на пожиттєву освіту, де базова освіта періодично доповнюється програмами додаткової освіти, при цьому сама організується не як кінцева, завершена, а лише як база, що повинна бути доповнена іншими програмами, при цьому теж ступенева.

Сучасна педагогічна теорія та практика оперує різними підходами до даного питання та характеризується цілком обґрунтованими теоріями та цілісним баченням. До найбільш відомих підходів, що застосовуються в освітньому просторі західної Європи та північної Америки, можна віднести:

- *компетентнісний підхід*, що ґрунтується на професійних компетенціях, тобто вміннях і навичках, які пов'язанні з особливостями професійної діяльності майбутнього фахівця технічного профілю;

- *особистісно-орієнтований підхід*, який полягає в індивідуальному підході до кожного студента, що дозволяє замість «підгонки» їх під певні стандарти, відкрити для них можливості розвитку за індивідуальними освітніми траєкторіями;

- *діяльнісний підхід*, що апелює до внутрішньої активності студента, який пробуджується не примусом, а особливим чином організованим змістом і методами навчання;

- *культурологічний підхід* – націлює на розгляд освіти як підсистеми культури, механізму культурогенезу;

- *гуманістичний підхід* – полягає у визнанні особистості як найвищої цінності.

В Україні, на сьогоднішній день, особливого значення набув так званий компетентнісний підхід, що розглядається багатьма системами освіти, як новий, такий, що впливає не тільки на саму структуру знань, а й на якість освіти в цілому.

Матеріали дослідження. Основою розробки стандартів вищої освіти нового покоління є **компетентнісний підхід**, а результати формування системи компетенцій є одним із ключових моментів оцінки якості знань.

Саме поняття «компетенції» включає:

– знання і розуміння (теоретичне знання академічної галузі, здатність знати й розуміти),

– знання як діяти (практичне й оперативне застосування знань до конкретних ситуацій),

– знання як бути (цінності як невід'ємна частина способу сприйняття й життя з іншими в соціальному контексті).

У формуванні компетенції вирішальну роль відіграє не тільки зміст освіти, але також і освітнє середовище вищих навчальних закладів, організація освітнього процесу, освітні технології, включаючи самостійну роботу студентів тощо.

Проте аналіз змісту навчальних програм в коледжах з всесвітньої історії та з історії України (загальноосвітнього циклу) засвідчив, що у

вимогах до рівня навчальних досягнень студентів відображені підходи до формування лише предметної компетентності. Вказівок же стосовно необхідності формування ключових і між предметних (галузевих) компетентностей студентів під час навчання історії у програмі не наводиться. Тому основна роль у модернізації освіти, яка здійснюється сьогодні в Україні, належить викладачеві, який має здійснити перехід від «знанієво-орієнтованого» на «компетентнісно зорієнтоване» навчання студентів.

Реалізація цього переходу пов'язана з необхідністю внесення змін до цілей, змісту і технологій навчання студентів історії.

У контексті зазначеного **мета статті** полягає в ознайомленні викладачів з однією з інноваційних технологій навчання історії – Веб-квест технологією, яка дозволяє:

- розвивати індивідуальні пізнавальні здібності кожної особистості;
- максимально виявляти, ініціювати, використовувати, індивідуальний досвід особистості, допомагати їй пізнати себе, самовизначитись та самореалізуватись.

Ознайомлення з особливостями впровадження веб-квест технології у практику навчання студентів з історії дозволило встановити, що вона відповідає вимогам КЗН, до складу яких входять:

- а) підсилення діяльній складовій навчального процесу, збагачення змісту історичної освіти прикладним, практичним і світоглядним матеріалом;

- б) надання студенту права вибору теми дослідження, форми роботи (індивідуально чи в групі) та звітування про результати пізнавальної діяльності;

- в) надання можливості долучитися студенту до самоконтролю і самооцінки здобутих навчальних досягнень.

Аналіз науково-методичної літератури, присвяченої Веб-квест технології [1,2,3,5], дав можливість встановити, що:

- а) «Quest» в перекладі з англійської мови – тривалий цілеспрямований пошук, який може бути пов'язаний з пригодами або грою (цю назву іноді використовують для позначення одного з різновидів комп'ютерних ігор);

- б) Веб-квест в педагогіці - проблемне завдання з елементами рольової гри, для виконання якого використовують інформаційні ресурси Інтернету. Веб-квест – це сценарій організації проектної діяльності учнів з будь-якої теми;

- в) розробник веб-квесту Берні Додж визначив такі види можливих завдань для веб-квестів: 1- переказ; 2 - планування і проектування; 3 - самопізнання; 4 - компіляція; 5 - творче завдання; 6 - аналітична задача; 7 - детектив; 8 - головоломка; 9 – таємнича історія; 10 - досягнення консенсуса; 11 -

оцінка; 12 - журналістське розслідування; 13 - переконання; 14 - наукове дослідження;

г) за часом виконання завдань веб-квести поділяють на короткочасні і довготривалі;

д) технологія веб-квест створює умови для ефективного формування різних видів компетентностей студентів: предметних (з історії); міжпредметних (галузевих) і ключових (інформаційної, навчально-пізнавальної, соціально-культурної (комунікативної), соціально-трудова (кооперативної) [6,7,8];

е) веб-квести можуть виконуватися як в міні-групах, так і індивідуально;

к) для підготовки завдань веб-квесту необхідне комп'ютерне обладнання з підключенням Інтернет-послуги.

Будь-який веб-квест повинен включати в себе наступні *компоненти*:

- **Вступ**, де чітко описані головні ролі учасників або сценарій квесту, попередній план роботи, огляд усього квесту.

- **Центральне завдання**, яке змає бути зрозумілим, цікавим і здійсненим (посильним для студентів). Чітко визначено підсумковий результат самостійної роботи (наприклад, задана серія питань, на які потрібно знайти відповіді, прописана проблема, яку потрібно вирішити, визначена позиція, яка повинна бути захищена, або зазначена інша діяльність, яка спрямована на переробку інформації і представлення результатів її опрацювання.

- **Список інформаційних ресурсів**, необхідних для виконання завдання.

- **Процедурний опис роботи**, яку необхідно виконати кожному учаснику квесту при самостійному виконанні завдання (етапи).

- **Опис критеріїв та параметрів оцінки веб-квесту**. Критерії оцінки залежать від типу навчальних завдань, які вирішуються у ньому. Веб-квест є комплексним завданням, тому оцінка його виконання повинна ґрунтуватися на декількох критеріях, орієнтованих на тип проблемного завдання і форму представлення результату [4].

- **Керівництво до дій**, яке може бути представлене у вигляді питань, котрі організують навчальну роботу (наприклад, пов'язаних з визначенням часових рамок, загальною концепцією, рекомендаціями по використанню електронних джерел, виставленням "заготовок" веб-сторінок тощо).

- **Висновок**, де підсумовується досвід, який буде отриманий учасниками під час самостійної роботи над веб-квестом.

Після ознайомлення з Веб-квестом як формою роботи студентам пропонується алгоритм виконання належних дій у вигляді пам'ятки.

Пам'ятка учасникам веб-квесту

1. Уважно прочитайте тему та мету веб-квесту.
2. Ознайомтеся з інструкцією щодо проходження веб-квесту.
3. Ознайомтеся з ролями, що пропонуються.
4. Оберіть у розділі "Ролі" ту діяльність, яка вас зацікавила.
5. На наступних сторінках сайту ознайомтеся із завданнями та починайте їх виконувати.
6. Вивчіть список Інтернет - ресурсів.
7. Дослідіть інформаційні ресурси відповідно до своєї ролі.
8. Поділіться набутим досвідом з іншими учасниками гри.
9. Створіть у співпраці з іншими студентами спільний проект (Web-сайт, блог) і розмістіть свої матеріали для вивчення й обговорення.
10. Ознайомтеся з результатами роботи ваших одногрупників.
11. Підготуйте звіт про виконану роботу (публікацію, комікси, вікі-газету, презентацію, таблицю, постер тощо).
12. Ознайомтеся з критеріями оцінки вашого звіту.
13. Підготуйтеся до захисту веб-квесту та здійсніть його.

При розробці критеріїв оцінювання результатів роботи студентів з веб-квестом враховуються: ступінь їх самостійності, творчий підхід до виконання завдань, доповідь про результати роботи (відповіді на запитання, поставлені в завданні; підготовлені колажі з малюнків або світлин; кейс підібраних уривків з літературних творів та ін.), якість презентації, відповіді на запитання учнів з інших груп, поставлені після доповіді. Якщо кожному з наведених характеристик оцінювати у 5 балів, то максимальна сума балів, яку може набрати студент, становитиме 25 балів. Зважаючи на це, можна запропонувати таку **шкалу переведення набраних балів у оцінку**:

Високий рівень (оцінка 10-12) – сума набраних балів 20-25 .

Достатній рівень (оцінка 7-9) - сума набраних балів 14-19.

Середній рівень (оцінка 4-6) – сума набраних балів 8- 13.

Початковий рівень (оцінка 1-3) – сума набраних балів 2-7.

Після здійснення всіх етапів роботи над веб-квестом і проведення захисту її результатів студентами їм було запропоновано дати відповіді на питання анкети, які були згруповані у чотири блоки.

Перший мав на меті виявлення наявного досвіду роботи студентів з веб-квестом і включав 4 запитання:

1. Чи знаєте ви, що таке веб-квест? а) так б) ні

2. Чи знаєте ви, як працювати з веб-квестом? а) так б) ні

3. Чи хотіли б ви навчитися працювати з веб-квестами? а) так б) ні

4. Вчителі з інших дисциплін використовують веб-квести? а) так б) ні

Другий блок мав на меті розширення змісту знань і включав 3 запитання:

1. Чи змогли б ви самі підібрати літературу до веб-квесту? а) так б) ні в) не впевнений

2. Чи сприятиме участь у підготовці веб-квесту розвитку ваших творчих здібностей? а) так б) ні

3. Чи хотіли б ви в майбутньому навчатися за технологією веб-квест? а) так б) ні

Третій блок призначався для з'ясування ступеня збагачення досвіду студентів з виконання веб-квесту і включав 2 запитання:

1. Чому ви навчились під час участі у підготовці і захисті веб-квесту? а) пошуку додаткових повідомлень; б) роботі в групі; в) аналізу літератури; г) всім вище наведеним компонентам; д) не отримав ніяких нових умінь.

2. Чи бачите ви можливість подальшого застосування набутих умінь у житті? а) так б) ні

Четвертий блок мав на меті здійснення рефлексії студентами свого ставлення до даного виду діяльності і включав 7 запитань.

1. Що вам не вдалося? а) правильно проаналізувати літературу; б) здійснити пошук додаткових повідомлень; в) робота в групі; г) всі вище наведені; компоненти; д) все вдалося.

2. Чи задоволені Ви роботою інших членів групи? а) так; б) ні; в) ні, бо деякі учні працювали не на повну силу; г) так, але деякі учні могли б працювати краще.

3. Чи є недоліки в вашій роботі? Якщо так, то хто в цьому винен?

а) ні; б) так; винні інші члени команди; в) так, винен я.

4. Чи хотів би ти працювати з цим колективом далі?

а) так; б) так, якщо замінити деяких учнів, які не виконували свої обов'язки; в) ні; г) ні, навіть якщо замінити деяких учнів, які не виконували свої обов'язки.

5. Чи задоволений ти оцінкою?

а) так; б) ні; в) оцінка справедлива, але хотілося б вище.

6. Чи задовольняють вас критерії оцінювання?

а) так; б) ні; в) загалом так, але деякі пункти необхідно підкорегувати.

7. Оцініть приблизно витрати часу на підготовку завдання

а) дві години; б) 4-8 годин; в) приблизно доба; г) більше доби; д) більше двох діб.

Узагальнюючи відповіді студентів на питання першого блоку, зазначимо, що більшість зі студентів хотіли б навчитися працювати за цією технологією.

Аналіз відповідей студентів на питання другого блоку засвідчив, що:

а) більшість студентів (66,7%) змогли б самостійно підібрати літературу до веб-квесту; 14,8% - не змогли, і 18,5% студентів не впевнені у тому, що могли б самостійно виконати це завдання; в) 100% студентів експериментальної групи вважають, що веб-квест сприяє розвитку їхніх творчих здібностей; г) більшість студентів (81,5%) хотіли б у майбутньому працювати з веб-квестами, і 18,5% студентів не мають такого бажання.

Аналіз відповідей на питання третього блоку засвідчив, що:

а) більшість студентів під час участі у веб-квесті навчилися здійснювати різні види діяльності: пошуку додаткових повідомлень – 7,4%; роботі в групі – 44,4%; аналізу літератури – 11,1%; всім компонентам разом – 33,3%; не отримали жодних нових вмінь – 3,7% студентів; б) майже всі студенти вбачають можливість подальшого застосування набутих умінь (96,3%).

Аналіз відповідей студентів на IV блок запитань показав, що більшість з них (66,7%) не мала проблем при проходженні веб-квесту; 22,2% студенти мали труднощі під час пошуку додаткових повідомлень і 7,8% - у груповій роботі; 3,3% опитаних студентів відчували проблеми під час аналізу літератури.

Узагальнюючи відповіді студентів на 2-4 запитання четвертого блоку, можна дійти висновку, що: переважна більшість студентів (74%) задоволена роботою інших членів групи; 11,1% студентів не задоволені роботою інших студентів, тому що вони були не завжди відповідальними, працювали недостатньо; 14,9% студентів загалом задоволені роботою інших однокласників, але вважають, що деякі студенти могли б працювати краще. Більшість студентів (77,8%) вважають, що в роботі їхньої групи не було недоліків, 22,2% студентів дотримуються думки, що їхня група мала недоліки в роботі, але в цьому винні вони самі.

Значна частина студентів (77,8%) хотіла б працювати зі своїм колективом й надалі; 18,5% студентів висловили бажання працювати із цим колективом в подальшому за умови, якщо в ньому замінити тих учасників, котрі не виконували своїх обов'язків; 3,7% учнів відповіли, що у такому складі групи вони не хотіли б працювати в майбутньому.

Результати відповідей на п'яте та шосте запитання четвертого блоку засвідчили, що 100% студентів задоволені критеріями оцінювання і могли самі себе оцінити; 88,9% студентів залишились задоволені отриманою оцінкою, 3,7% - виявили незадоволення; 7,4% студентів, будучи в цілому задоволеними своєю оцінкою, хотіли б підвищити її.

Розподіл студентів за витратами часу на підготовку завдань виявився таким: 63% студентів на підготовку завдань витратили приблизно дві години;

11,1% - витратили від чотирьох до восьми годин; приблизно добу виконували завдання 22,2% студентів; 3,7% - витратило в цілому більше доби.

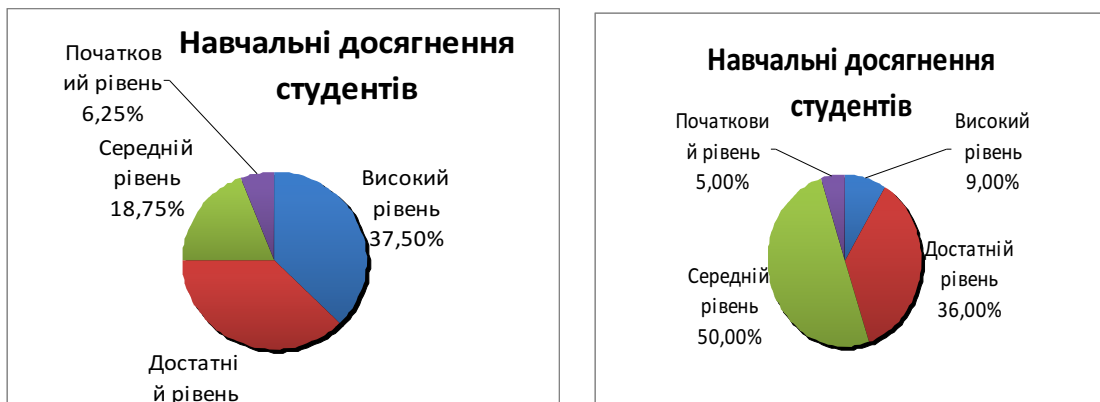
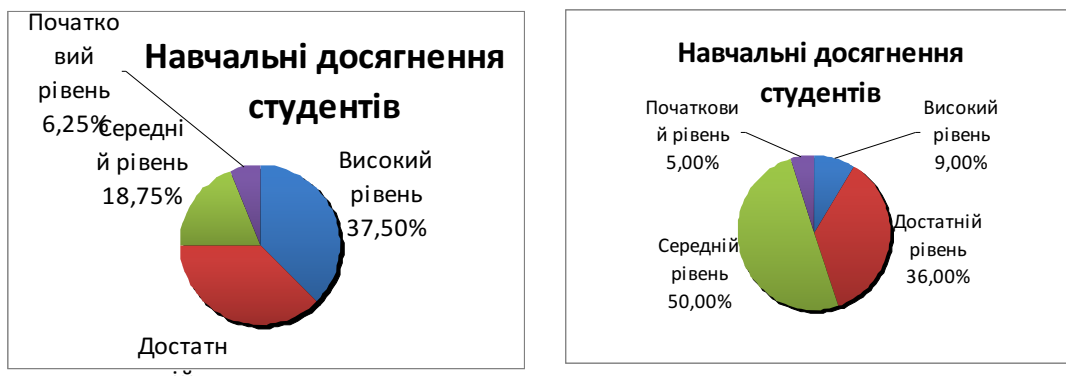

Рис. 1. Порівняльна діаграма навчальних досягнень студентів.

Розподіл студентів за витратами часу на підготовку завдань виявився таким: 63% студентів на підготовку завдань витратили приблизно дві години; 11,1% - витратили від чотирьох до восьми годин; приблизно добу виконували завдання 22,2% студентів; 3,7% - витратило в цілому більше доби.

Після проведення в експериментальній 151 аадемічній групі Херсонського політехнічного коледжу Одеського національного політехнічного університету веб-квесту з всесвітньої історії «Подорож до США у міжвоєнний період» у ній і в контрольній 152 аадемічній групі, де веб-квест не проводився, було здійснене тестування з теми «США у 1914 – 1939 роках».

Результати оцінювання виконаних учнями запропонованих тестових завдань наведені на рис. 1, де зліва представлено розподіл студентів

експериментальної групи за рівнями навчальних досягнень, а справа – студентів контрольної групи.

Вони свідчать, що кількість студентів з низьким і достатнім рівнями навчальних досягнень в контрольній і експериментальній групі майже однакова.

Кількість же студентів з високим рівнем навчальних досягнень в експериментальній групі на 28,5% більша ніж у контрольній групі, тоді як кількість студентів з середнім рівнем менша на 31,25%.

Узагальнюючи результати тестування студентів, можна дійшли висновку, що якість знань учнів з історії в експериментальній групі значно підвищилась, що свідчить про позитивний вплив технології веб-квест на результативність навчання студентів.

Висновок.

Застосування веб-квесту у навчанні студентів історії сприяє формуванню в них не тільки предметної компетентності, а й міжпредметних (історія - біологія, історія – фізика, історія – техніка, історія-література) і ключових (інформаційної, соціально-культурної, соціально-трудової, навчально-пізнавальної) компетентностей, а також створює умови для збагачення досвіду студентів зі здійснення навчально-пізнавальної, кооперативної, комунікативної, інформаційної, аналітичної, прогностичної й оцінювальної діяльності та зростання мотивації до вивчення історії.

Література

1. ВР України, Закон "Про вищу освіту" від 01.07.2014 N 1556-VII)
2. Быховский, Я. С. Как создать веб-квест для самостоятельной работы учащихся? / Я. С. Быховский // [Электронный ресурс] / Режим доступа: <http://teacher.fio.ru/news.php?n=59&c=1529>
3. Використання web-квестів у навчально-виховному процесі. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://osvita.ua/school/lessons_summary/proftech/32834/ Загол. з екрану: Профтехосвіта.
4. Ганеева А. Р. Веб-квест в педагогике / А.Р.Ганеева// [Электронный ресурс] / Режим доступа: www.naryishkin.spb.ru
5. Шарко В.Д. Технологии компетентісно-орієнтованого навчання природничих дисциплін / Теоретико-методичні основи вдосконалення системи освіти: дидактичний аспект : колективна монографія / за ред. Г.С.Юзбашевої. - Херсон: КВНТЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2014.- С.13-78

Надійшла до редакції 18.12.2015